

Марусей Т.В., к.е.н., доц.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

У 2020-2021 році міжнародний ринок туристичних послуг опинився в умовах найскладнішої в історії кризи, викликаного пандемією коронавірусу COVID-19. Пандемія практично повністю паралізувала міжнародні туристичні потоки, а пасажирські перевезення туристичного характеру були зведені до мінімуму. Більшість країн світу оголосили локдаун, що призвело до скасування регулярних та чартерних пасажирських авіаперевезень та закриття наземних та частково повітряних кордонів. Український туристичний ринок також зіткнувся з новими викликами та реаліями. Досить суттєвий спад міжнародного туризму спровокував закриття тисяч туристичних підприємств, готелів, підприємств громадського харчування та інших суб'єктів туристичної інфраструктури. Індустрія туризму залежна від заходів, необхідних для стримування пандемії, і мало ймовірно, що вона повернеться до нормального стану найближчим часом. Навіть після поступового зняття стримуючих заходів підприємства, що вижили, ймовірно, будуть і надалі стикатися з викликами повільного відновлення.

Але в період адаптивного карантину туристичний бізнес почав відновлюватись. Науковці прогнозували, що наслідки пандемії для туризму нашої держави мають бути не такими болючими як в інших європейських країнах, оскільки обсяг міжнародної туристичної складової України в загальній економіці туризму є набагато меншим. Переорієнтації туристів на внутрішній ринок мала сприяти відновленню туристичного сектору країни.

Для України основними заходами стабілізації туристичної сфери та мінімізації збитків на внаслідок пандемії, можуть виступати [2].

1) Продовження політики скасування зобов'язань із сплати податку на прибуток та ПДВ для об'єктів розміщення, кейтерингу;

2) Державна підтримка та стимулювання внутрішнього залізничного та авіасполучення (державні дотації відносно вартості квитків)

3) Поступове введення дозволу на організацію відкритих терас, майданчиків для закладів кафе, ресторанів (при збереженні всіх необхідних заходів безпеки для охорони здоров'я)

4) Активізація заходів цифрової трансформації вітчизняної сфери туризму

5) Розробка туристичних ваучерів для внутрішнього туризму (як варіант запровадження туристичної картки на визначену суму, яка звільняється від оподаткування)

6) Запровадження прозорого механізму використання отриманих до місцевих бюджетів коштів від туристичного збору виключно на розвиток внутрішнього туризму, супутньої інфраструктури

7) Посилення кадрової та технічної можливості медичних закладів та надання медичної допомоги на територіях із значним сезонним припливом туристичних потоків

8) Проведення активної інформаційної кампанії задля підвищення інтересу до внутрішнього туризму, відпочинку на вітчизняних природньо-рекреаційних дестинаціях.

Міжнародні організації та уряди країн, зокрема України вживають термінових заходів з підтримки туристичної сфери через підтримку ліквідності, фіскальні заходи (від прямої фінансової допомоги до прощення кредитування), спрощення правил державної допомоги, нові вказівки щодо прав пасажирів та застосування директив про туристичні подорожі, створення програм та проектів підтримки галузі, запровадження комунікаційних платформ, опитувань, сприяння працевлаштуванню та навчанню в сфері туризму тощо.

Сьогоднішня ситуація з кризою COVID-19 виявила структурні недоліки в туристичному бізнесі (фрагментований сектор, що здебільшого представлений малим і середнім бізнесом, що надмірно залежить від сезонності), а також слабку готовність урядів та бізнесу оперативно реагувати на нові виклики й зміни. Проте вона також відкрила нові можливості, які здійснюються завдяки інтенсивній діджиталізації. Цифровізація туристичного сектора почалася задовго до пандемії. Сучасні технології трансформували як бізнес, так і його підходи до клієнтів. Наразі планування подорожі займає декілька хвилин: бронювання літака, ознайомлення з відгуками про будь-який туристичний об'єкт (готель, ресторан тощо), знаходження та оренда житла у будь-якому куточку світу. Ще одним напрямом цифровізації туризму, який набув популярності під час карантинних обмежень, стали віртуальні екскурсії по містах і музеях світу, саме можливість подорожувати онлайн допомагає людям відкривати світ, побачити місця, де ще не бували, одержувати знання, знайомитися з жителями та традиціями різних країн.

Отже, український туристичний ринок знаходиться вкрай нестійкому становищі: відсутність державної підтримки, катастрофічне падіння обсягів продажу, невизначеність часу відновлення галузі, серйозне фінансове навантаження та реальні загрози банкрутства значної частини туристичних підприємств свідчать про тяжке становище туристичного ринку. Пандемія коронавірусу й запроваджені з боку багатьох країн суворі протиепідемічні заходи прискорили трансформацію світового туризму. Так, галузь втратила і надалі продовжує втрачати кошти та робочі місця, але завдяки новим цифровим можливостям та підтримці держави туристичний ринок залишається на плаву.

ЛІТЕРАТУРА

1. Внучко С., Тимошенко Т. COVID-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та українські реалії. URL: <http://federation.org.ua/podiitafakti/covid-19-ta-sotsialnii-dialog-v-turistichnii-galuzi-praktika-es-ta-ukrainski-realii.htm>
2. Світлична В.Ю. Туристична сфера: пошук шляхів подолання кризи в умовах глобальних карантинних обмежень Комунальне господарство міст. 2020. Том . Випуск 158. DOI 10.33042/2522-1809-2020-5-158-24-31